

En hoe zien
jullie dat?

Marshmallow

DOOR JOHAN VAN DRIEL

Evidence-informed lesgeven. Lesgeven aan de hand van aanpakken die gebaseerd zijn op wat de wetenschap als effectief heeft aangewezen.

Voorstanders willen dat het onderwijs zich richt naar bewezen instructiemethoden en werkende leerstrategieën. Anderen echter vrezen dat evidence-informed lesgeven het onderwijs verschaalt. Leerlingen worden via een smal maar effectief pad naar een diploma geloodst en hun nieuwsgierigheid wordt nauwelijks meer geprikkeld.

Vaak komt in het kielzog van deze discussie ook de discussie over de rol van kennis mee. Je hebt hen, die het belang van kennis voor jongeren benadrukken en zich sterk richten op kennisoverdracht. Maar, zeggen anderen, de vaardigheid om zelf kennis te zoeken en inhouden te ontdekken is ook ontzettend belangrijk in een informatiesamenleving. Leg de focus dus niet enkel op kennisoverdracht. En tot slot is daar het thema van contextgebondenheid van onderzoeksresultaten en de generieke toepasbaarheid in de klas.

Dat kennis een sleutelrol speelt in het leerproces lijkt mij evident. Kennis heeft grote invloed op wat/hoe je waarneemt. Kennis helpt ook bij het herkennen van fouten in eigen of andermans werk. Het is een belangrijke taak van leraren om leerlingen te leren wat we nu wel/niet weten. Dit lijkt me noodzakelijk om toekomstige vragen te kunnen begrijpen of te kunnen stellen. De vraag is wel over welke kennis we het precies hebben. In 'mijn' vak, geschiedenis, spreken we over *first order knowledge* (bv. kennis van gebeurtenissen), metaconcepten om kennis te organiseren (bv. causaliteit) en procedurele kennis (gericht op aanpak). Als ik docenten hoor spreken over het belang van kennis, bedoelen zij vaak *first order knowledge*. Die invulling lijkt me te smal. Het leidt tot een naïef idee van wat (vak)kennis is: het ligt vast en kennis is eenduidig. Daardoor wordt de vraag hoe leerlingen zich tot deze (vak)kennis verhouden lastiger om te stellen.

Dan het punt van onderwijsonderzoek en de contextgebondenheid. Onderwijsonderzoek vindt altijd plaats in een bepaalde context. De klas, de leraren, de leerlingen en nog wel meer zaken bepalen de uitkomst. Zullen de onderzoeksresultaten iets zeggen over een andere leraar in een andere klas met andere leerlingen onder andere omstandigheden? Je mag je dat afvragen. Tegelijkertijd; als een aanpak iets oplevert, is het voor andere docenten de moeite waard om deze aanpak ook uit te proberen.

De toepasbaarheid van onderwijsonderzoek kan wellicht worden vergroot door (meer) te denken vanuit ontwerpprincipes, waarop goede aanpakken zijn gebaseerd. Te denken valt

Het is een belangrijke taak van leraren om leerlingen te leren wat we nu wel/niet weten.

aan begeleide (in)oefening, het werken in (kleine) groepen en het geven van feedback. Ontwerpprincipes kunnen helpen om interventies te vertalen naar een andere context.

Wat mij betreft is evidence-informed lesgeven iets dat alle leraren serieus zouden moeten nemen, waarbij ze echter niet hun eigen kritische denken uitschakelen. Ook de invulling van het begrip kennis vraagt aandacht. Kennis is meer dan alleen maar 'wat'. Het gaat ook om de vraag hoe je aan betrouwbare kennis komt en hoe kennis wordt geconstrueerd. Juist de erkenning dat kennis complex is, kan leiden tot een gesprek over betekenisgeving.

Maar voorzichtigheid blijft geboden. Ik moet denken aan de Marshmallow-test. Aan kinderen werd gevraagd het eten van een marshmallow die voor hun neus lag uit te stellen. Als ze dat deden, kregen ze er eentje extra. Aanvankelijk werd gedacht dat kinderen die deze verleiding konden weerstaan succesvoller zouden zijn in het leven en verklaarde men executieve functies dus als belangrijk. Toen het onderzoek herhaald werd bleek echter dat het waarschijnlijker is dat de achtergrond van de ouders

deze uitkomst verklaarde. Wees dus voorzichtig met de claim dat iets bewezen is. ●

► **Johan van Driel is curriculum-ontwikkelaar geschiedenis bij SLO en doet promotieonderzoek naar domein-specifiek redeneren bij het vak geschiedenis.**

Maarten Müller

‘Is er een probleem?’

DOOR DE REDACTIE

Op de RK basisschool Driekoningen wordt onderzoek als heel belangrijk gezien. Maar directeur Dave van der Geer is wel poortwachter, want je kunt niet alles zomaar binnenhalen. Ga vooral uit van je eigen visie en je eigen vragen.

Voor jullie school is het hebben van een onderzoekende houding heel belangrijk, vertelde je.

“Ja, leraren die onderzoek kunnen doen of duiden, mensen met academische houding, die wil je graag op je school hebben En houden. Juist ook in het primaire proces want theorie en praktijk ontmoeten elkaar nog veel te weinig. Van mensen die bij ons komen werken vragen we onomwonden dat ze zich lerend blijven opstellen. Wij zijn een leerinstituut. Hier leren niet alleen kinderen, maar ook de leraren en ook de schoolleiding. Het geldt voor mij net zo goed. Dus we leren samen, en we helpen elkaar. Als leraar kun je daar heel veel baat bij hebben, maar ook geldt: je kunt je er ook niet aan onttrekken. Daar moet je als leraar wel voor kiezen.”

Jullie hebben de onderwijskundige agenda bij de leraren belegd? “Ja, wij zijn bezig de organisatie zo te kantelen dat leraren de onderwijskundige agenda beheren, en dat ook kunnen omdat ze in een leerteam zitten.

Vanuit dat leerteam komt men bij mij met verbetervoorstellen. Die voorstellen vloeien dan weer voort uit eigen onderzoek. Bijvoorbeeld: wat voor beeld geven de toetsresultaten? Of: hoe ziet onze populatie eruit en wat betekent dat voor ons lesgeven? Ik vind het een game-changer in die zin dat het een vliegwiel is voor veel veranderingen. Een voorbeeld is onderzoek dat we binnen het samenwerkingsverband hebben gedaan, waardoor we de laatste jaren geen verwijzingen meer hebben van leerlingen. Dat komt omdat de teams beter worden en zich ook verantwoordelijker voelen voor de aanpak van problematieken en mogelijke oplossingen. We hebben ook een verantwoordingscultuur naar elkaar. Dat is niet de makkelijkste weg. Maar weet je, leraren willen hier dolgraag werken.”

Je bent wel hitteschild? “Ik ben hitteschild omdat de samenleving of de politiek rijkelijk problemen definiëren en op ons bordje leggen. Ik zeg steeds: is dit ook werkelijk een probleem op jouw school? Voor een school in Kanaleiland zijn andere dingen belangrijk dan voor ons. Wat mij betreft is vertrekpunt altijd je eigen probleemvraag. Wat leeft er bij ons en wat wil ik verbeteren? Daar zoeken we relevant onderzoek bij of voeren zelf onderzoek uit. Ik vind veel bij het NRO en we hebben een eigen expertisecentrum dat ons kan ondersteunen.”

Maar verkoker je dan niet een beetje? “Nee hoor, we houden echt de blik wel breed. Maar we benaderen zaken

vanuit onze eigen behoefte en visie. We hebben een visie op leren, organiseren, veranderen en professionaliteit. Je moet weten wat voor school je bent. Wij zijn bijvoorbeeld meer van de NPO menu-kaart dan van Agora-onderwijs. Dat is onze context vanwaaruit we ons afvragen: is dit voor ons belangrijk? Neem zoiets als burgerschap, dat door de minister ineens tot basisvaardigheid is verklaard. Dat is natuurlijk nonsens. Burgerschap mag geen overheidsdecreet worden dat jou een visie oplegt. Dus wat je moet doen is zelf onderzoeken wat jij nu eigenlijk van burgerschap vindt. Trouwens, we onderzoeken ook wel heel veel. Ik vraag me soms serieus af of we de maatschappelijke relevantie niet een beetje uit het oog zijn verloren. Achter al dat onderzoek zitten misschien wel vaker lobbygroepen dan

Dave van der Geer

